

Àfrica en crisi

Els sorprenents resultats de Camerun a la Copa del Món de Futbol d'Itàlia han tornat a posar de moda Àfrica, un continent els països del qual estan travessant un dels moments històrics més interessants des de la independència.

Afortunadament, aquesta vegada un espectacle de masses com el futbol ha fet parlar d'Àfrica. Les guerres, les sequeres, la corrupció, les catàstrofes i la fam han estat associats habitualment amb un continent negre tan injustament tractat pel Nord. Àfrica viu, tanmateix, un dels moments històrics més interessants des de les independències. Els canvis que sacsejaren Europa de l'Est l'any passat sembla que s'han encomanat al continent oblidat, afectant països fins ara estables, perfectament integrats a l'ordre neocolonial. La llista comença pel mateix *Camerun*, on subsisteix un règim de partit únic malgrat les promeses del president Paul Biya de endegar una obertura política. Els incidents del 26 de maig, en els quals moriren 13 persones en enfrontaments entre policies i participants en un acte de l'oposició, confirmen la voluntat de Biya d'impedir les reformes, necessàries en un país ric però que viu una profunda crisi econòmica.

Zaire és el gegant oblidat. El president Mobutu Sese Seko, un dels homes més rics del món, ha aconseguit que no es parli d'ell ni d'un país aliat d'Occident i font de negocis per a les multinacionals. Les recents matances de Lubumbashi —no se sap el nombre de morts però es parla de més d'un centenar d'universitaris— han estat acompanyades d'una vaga de metges, amb conseqüències dramàtiques per a la gent sense recursos, que acudeix als serveis sanitaris de l'estat. Mobutu, que travessa un període de difícils relacions amb l'ex-metròpoli, ha anunciat la restauració del pluripartidisme, encara que li-

mitat a tres formacions.

Gabon, la joia de França a l'Àfrica, també ha viscut aldarulls, que obligaren la intervenció de les tropes d'elit franceses per protegir les instal·lacions d'Elf-Aquitaine a Port Gentil i els tècnics francesos. Els augments dels preus dels articles de primera necessitat i el reajustament en l'administració de l'estat, dues mesures aconsellades pels organismes internacionals de crèdit, foren el detonant d'un malestar generalitzat malgrat que els gabonesos gaudeixen dels nivells de vida més elevats del continent negre. Les motivacions econòmiques donaren pas a les polítiques: els manifestants de Port Gentil demanaren la dimissió d'Omar Bongo, president des de 1967. Bongo, un bon amic del cap d'estat francès de torn, ja havia anunciat el propassat 19 d'abril la instauració del pluripartidisme, potser per anticipar-se als esdeveniments. La promesa, però, no ha estat complida.

Bonin, l'antic Dahomey dels llibres de batxillerat, és un dels pocs països africans on sembla que s'ha iniciat un camí sense retorn. L'any passat, influït per la caiguda del mur de Berlín, el president Mathieu Kérékou abandonà la doctrina marxista-leninista i anuncià eleccions lliures per l'any vinent. Benin ha deixat de ser una república popular, un qualificatiu que ara només tenen l'honor de dur Angola, Moçambic, Etiòpia i Congo.

Costa d'Ivori, presentat com un dels pocs exemples a l'Àfrica d'economia neoliberal amb èxit, es troba a punt de bancarrota. El president Félix Houphouët-Boigny, gran amic de Mitterrand, ha tingut que recular en les mesures d'auste-

ritat, pressionat per les protestes dels empleats públics. Houphouët, de 85 anys, dona la impressió d'estar més preocupat perquè el Papa Joan Pau II inauguri la impressionant i absurda basílica de Yamusukro que en la greu crisi causada pels descens del preu del cacau. Abans que arribi el Papa també serà difícil que Houphouët designi un successor, una exigència dels francesos i els organismes internacionals de crèdit per continuar enviant diners a un país que es necessita estable.

Níger és un altre país francòfon amb dificultats. El president Ali Saibou utilitzà la força contra les manifestacions universitàries del passat febrer a Niamey, al juny, l'exèrcit matà centernars de tuaregs en represàlia per l'atac d'un grup d'aquests nòmades contra una caserna policial. Níger, un país saheliana amb fronteres amb Líbia, Algèria, Xad, Nigèria, Benin, Mali i Burkina Faso, està vivint les conseqüències causades pel descens en el preu de l'urani, el primer producte d'exportació.

Senegal, un dels pocs països africans amb llibertat política, pateix la crisi econòmica comú al continent, en aquest cas pel baix preu del cacauet i l'ascens de l'integrisme islàmic i el nacionalisme de Casamance. El president Abdou Diouf, que succeí l'any 1981 el poeta Léopold Sédar Senghor, fa equilibris per democratitzar un estat que es confon amb el partit socialista que ha governat Senegal des de la independència, fa trenta anys.

Libèria viu una guerra tribal que recorda Biafra i Katanga per la seva crueltat. L'ex-ministre Charles Taylor és a un

pas d'ocupar el palau presidencial de Monròvia, on resisteix sense esperances Samuel Doe. Les converses de pau entre el govern liberiana i la guerrilla del Front Patriòtic Nacional, celebrades a Freetown (Sierra Leona), sota els auspicis de les esglésies de Libèria, fóren estèrils. Els kranh, l'ètnia de Doe, temen que els guerrillers de Taylor inicien, quan arribin al poder, una caça contra ells. Seria la resposta a les matances perpetrades per l'exèrcit de Doe contra les mans i gios, les ètnies que simpatitzen amb els rebels. Estats Units, que fundà aquest país fa un segle per acollir els negres alliberats, contempla la matança sense preocupar-se de qui serà el guanyador. Guanyi qui guanyi, Libèria continuarà sent una colònia econòmica nord-americana.

Zàmbia també ha estat notícia. Uns dels pares de les independències africanes, Kenneth Kaunda, sofrí un intent de colp d'estat fa dues setmanes. Kaunda recordarà amb ràbia que milers de persones invadiren els carrers de Lusaka perquè pensaven que el moviment militar havia tingut èxit. Kaunda ha perdut gradualment el suport popular, exhaust per la crisi econòmica que s'ha sentit en especial amb la caiguda dels preus del coure.

Etiòpia no renuncia al dogma malgrat la guerra. El president Mengistu Haile Mariam ha substituït els consellers soviètics per israelians en la guerra que l'enfronta amb els eritreus i els trigres. Mengistu ha decretat una mobilització general que ha entusiasmat poc una població cansada de guerra i poder hegemònic del *tsar vermell*.

Antoni Castel